

- Не искључујем да се неки од могућих планова састоји из следећег сценарија: Тадић одбија да да мандат да се образује национална влада, чека се да прође три месеца, онда се расписују нови избори како би блок око ДС-а, са ЛДП-ом, Палмом, Кркобабићем и мањинама, покушао да ипак добије скупштинску већину. Али, такво изигравање демократских институција може да има несагледиве последице. Нико одговоран не би требало да се шали са таквим стварима - рекао је за „Правду” проф.др Слободан Антонић, политички аналитичар,

Да ли је најава Драгана Марковића Палме да неће са Коштуницом криза у у формирању националне владе?

- Проблем је што јавност још увек не зна какав је тачно коалициони споразум СПС-а, Палме и Кркобабића. Из изјава врха СПС-а може да се наслути да су мандати ипак у рукама Дачића, као носиоца листе. То значи да ако Дачић жели, он може да узме те мандате и попуни их својим људима.

Али, да ли лидер СПС-а то искрено жели?

- Видели смо да Дачић изјављује да и коалиција са ДС-ом има предности. Евентуално пуштање Палми да задржи своје мандате и уђе у владу са ДС-ом може само да значи да се Дачић већ договорио са Тадићем. Палмин пребег ДС-у не може се догодити без прећутне сагласност Дачића. Ипак, да би ДС заједно са ЛДП-ом и мањинама имао већину, Дачић би морао да пусти и Кркобабића. Не знам како би остатак руководства СПС-а гледао на то.

Коју би цену у том случају платио СПС?

- Ако је СПС направио коалицију са СРС и ДСС на нивоу Београда, Дачић би могао да се нада да не би била толика штета по његову странку. Могао би да каже да је СПС умиљато јагње које две мајке сиса. Али, то би вероватно била не сасвим исправна рачуница.

Хоће ли Дачићеви гласачи прихватити такву његову одлуку?

- Дачић ће свакако морати доста тога да објашњава. Међутим, питање је колико ће јавност инсиситирати на питањима незгодна по Дачића. Ако Дачић задржи добре односе са оба блока, то може амортизовати велики део наших медија. Они су ионако под контролом странака и страначких тајкуна. Тако би читава ствар могла брзо да легне. Али, остаје историјска одговорност Дачића уколико дође до рђавих последица по националне интересе.

Какве би консеквенце могле да произађу из формирања «еврореформске» владе?

- Могућа су два сценарија. Први је да таква влада направи озбиљан заокрет у државној политици. То би значило одустајање од борбе за Космет и прихватање свега што се од нас тражи из Брисела и Вашингтона. То би вероватно било праћено и „чишћењем” медија од свих оних који постављају незгодна питања. Друга могућност би била да таква влада не запостави баш све националне интересе, да проба да се бори за Косово, а медије да остави на миру. Но, чак и уз најбољу вољу «еврореформиста» да бране националне интересе, бојим се да су њихове обавезе према центрима моћи из иностранства већ толике да ће они тешко моћи да избегну први сценарио.

Ако власт одустане од одбране националних интереса, ко други може да их брани?

- Наравно, ако држава не брани националне интересе, онда нема ко други то да чини и све одлази у провалију. Рецимо, када је Војводина у питању, ако држава Србија не води довољно рачуна о српском националном интересу, лако је могуће да дође до даљег развоја тзв. војвођанског идентитета и до покушаја стварања некаве «војвођанске нације». А све по црногорском моделу Мила Ђукановића.

Значи, национално неодговорна влада би само потпомогла такве процесе у српској Војводини!?

- У Војводини већ имате доминацију аутономаша, па и сецесиониста. Не мислим само на Чанка. Ни Пајтић у том смислу изгледа да није бољи. ДС Војводине је заправо један „корпус сепаратум” у оквиру самог ДС-а. Ако погледате шта све Пајтић говори и ради, видећете да је он преузео главне идеје Ненада Чанка. Са национално индиферентном централном владом, такве снаге у Војводини за четири године лако би могле да напреве «војвођанску нацију», «војвођанску цркву» и «војвођански језик».

Није ли тај процес већ на делу?

- Слажем се. Мене посебно забрињава што Тадић свакога дана са ТВ екрана шаље поруку да је «Војводина већ у Европи». Тиме се прави разлика између «европске Војводине» и некакве «заостале» Србије. Такве поруке су нетачне и опасне. Оне су заправо у функцији војвођанског сецесионизма. Досад је, макар, постојала републичка влада са каквим-таквим националним опредељењем. Замислите шта ће бити ако и на републичком ниову превладају национално индиферентне снаге. Сепаратисти би очас посла направили још једну државу на српском тлу. А губитак Војводине био би национална катастрофа, тежа од било које друге. Одлазак Војводине значио би не само губитак економски важног дела територије, него би довео и до новог избеглиштва. Један број Срба свакако не би желео да остане у антисрпској Војводини.

Како је, уопште, српску Војводину могуће учинити антисрпском?

- То се постиже променом националне структуре. Лако могу да замислим сецесионистичку власт која се додворава Немачкој и Западу, тако што обећава враћање земље у Војводини Немцима. Надам се да до тога неће доћи. Али само из тог детаља

види се колико је питање нове владе историјско питање за Србију.

Откуд, одједном, помирење дијаметрално супротних ставова ДС и СПС око питања социјалне правде у Србији?

- Мислим да и Тадић и Дачић доста наивно рачунају на некакве велике европске фондове којима ће купити социјални мир. У предизборној кампањи Тадић је помињао чак три милијарде евра годишње које ће ЕУ дати Србији. То је фантазија. Оно што је реално јесте највише десети део тога. Било би много боље мислити о томе како да се праведније расподели оно што се у Србији већ ствара, како да се обезбеди боља заштита социјално угрожених и како да се заштитите радници од неодговорних послодаваца.

Колико је реално плашење народа прекидом инвестиција уколико коалиција око ДС-а не формира владу?

- Истраживања показују да је озбиљан економски развој остварен само у оним државама чије је становништво штедело и из те штедње су се, преко домаћих банака, развијале инвестиције. Примери за то су послератна Немачка и Јапан. Међутим, ове земље нису приватизовале свој банкарски сиситем као што је то урадила Србија. Главни проблем Србије није страх инвеститора, него то што овде нема јаким домаћим банака које би мобилисале штедњу становништва у корист инвестиција. Србија је потпуно зависна од страних банака. А њих не занима развој Србије већ само како да што више новца испумпају из земље.

Шта би све могло да отежа функционисање нове национално одговорне владе?

- Велики проблем за такву владу може бити то што «еврореформисти» контролишу медије, финансијски сектор, део синдиката, многе културне институције... Уз подршку из иностранства, «еврореформисти» би могли да покушају да сруше владу у првих неколико месеци. Тај сценарио рушења неподобних влада је одавно познат. Тако је свргнут и Аљенде у Чилеу. Али, ако Влада јасно стави до знања да је стабилна и спремна за борбу – наравно у оквиру устава и закона – и ако се буду повлачили паметни потези, шансе да таква влада преживи први удар и затим издржи цео мандат нису мале. Најважније је, наравно, издржати првих неколико месеци.

Како објашњавате Тадићеву претњу да ће спречити формирање владе националног блока «свим демократским средствима»?

- Опасна је и сама помисао да председник државе не дозволи формирање владе блоку који има парламентарну већину. То поткопава демократију у Србији и води опасној дестабилизацији. Лично се надам да је Тадић ово изговорио у еуфорији. Али, ако је заиста наумио да тако нешто покуша, биће то својеврстан државни удар. То ће отворити озбиљну уставну кризу. А она лако може да склизне у грађански сукоб са несагледивим последицама. Надам се да до тога ипак неће доћи.

Антрфиле

Радикално: Космет „преломио” Коштуницу

- Коштуници је позиција у владама са Динкићем и Тадићем била знатно комотнија него што ће му бити сада, ако направи владу са радикалима. Он ће против себе имати и медије, и финансијски сектор, и синдикате, и све друге делове друштва који су под контролом наднационалних структура. Исто би било и да је ушао у коалитију са радикалима 2003. или 2007. Коштуница би вероватно и сада више волео да може да избегне ту голготу. Међутим, после ампутације Космета, ситуација је таква да више нема куд. Ако неће да одустане од сопствене националне политике, он мора да направи савез са радикалима и социјалистима, и упусти се у борбу. Па шта му бог да.

Антрфиле

Проблематично: ССП не може да се поништи

- Споразум о стабилизацију и придруживању формално не може да буде поништен, пошто није ни усвојен. А биће усвојен тек ако га ратификује скупштина Србије. Оно што се може урадити јесте да се нова влада ограда од Ђелићевог потписа и да нова

скупштина одбије да ратификује споразум. Постоји још једна могућност, а то је да ССП буде усвојен у скупштини уз додатне услове под којима би био примењиван. То је по међународном праву могуће ако се у времену од парафирања до ратификовања уговора деси нешто важно. А управо се то десило са проглашењем сецесије Косова. И ако парламенти других потписница код усвајања ССП не буду одбацили ту коригујућу изјаву наше скупштине, онда она постаје саставни део ратификованог уговора. Али, реално, није превелика могућност да се то деси.

Антрфиле

Консензус: Национални интерес изнад свега

- Ствари у Србији не могу брзо да се поправе. Нова национална влада морала би да покаже максималну озбиљност да би Србија уопште могла да се помери с мртве тачке. Министри у новој влади не смеју ни да помисле на било какво намиривање личних или партијских интереса. Цела влада мора да од самог почетка запне да ради са максималним капацитетом. И тек онда су могући неки резултати. Финансијски сектор треба стабилизovati, у медијском рату се не сме изгубити, ваља очувати установе система... Само тако влада може да преживи и покуша да затим пређе у офанзиву. Наравно, све то под претпоставком да су успостављени искрени партнерски односи са Русијом. Не као са новим страним господаром, већ као са силом савезницом и историјским пријатељем.

Интервју у листу Правда, 24-25. мај 2008, стр. 16-17.